

Türkiye - AB Gümrük Birliği Uygulaması ve Ek Mali Yükümlülükler (Customs Union Between Turkey and European Union and Additional Financial Obligations)¹

Cahit YERCİ, YMM

1.Giriş

Son zamanlarda AB üzerinden A.TR Dolaşım Belgesi eşliğinde gelen bazı mallara ek mali yükümlülükler konulmaktadır.

Söz konusu yükümlükler, Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği'nin istisnai uygulamalarından biridir. Bu yükümlülüklerin amacı , Ortak Gümrük Tarifesi'nden sapan uygulamalar nedeniyle, Türkiye'nin uğradığı tarife kayıplarını gidermektir.

Bu yazıda önce Türkiye ile AB arasında kurulan Gümrük Birliği uygulamalarına, izleyerek de tarife kayıplarını gidermek için Bakanlar Kurulunca ek mali yükümlülüklerden ikisine ilişkin anlatımlara yer verilecektir.

Recently, some additional financial obligations have been placed on the goods imported to Turkey accompanying with A.TR movement document.

Said liabilities is the derogation of Customs Union between Turkey and European Union. The purpose of these obligations is to eliminate tariffs losses suffered by Turkey because of deviating from the Common Customs Tariff.

This article is on the applications of the Customs Union established between the EU and Turkey, and the measure of additional financial obligations having taken by the Board of Ministers to eliminate tariff losses.

2. Türkiye-AB Gümrük Birliği

Bilindiği üzere, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararıyla Türkiye ile AB arasında Gümrük Birliği kurulmuştur. Gümrük Birliği sanayi mallarında ve işlenmiş tarım ürünlerinde (sanayi payıyla sınırlı olarak) uygulanmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye'de ya da AB'de serbest dolaşımda olan bir sanayi malı Gümrük Birliği'nin diğer tarafına ithal edildiğinde % 0 oranında gümrük vergisine tabi tutulmaktadır. Bunun için gerekli olan koşullardan biri, ithalatçı tarafın gümrük idaresine, usulünce düzenlenmiş A.TR Dolaşım Belgesi'nin sunulmasıdır.

2.1.Serbest Dolaşımda Bulunan Mal

Aşağıdaki mallar Türkiye'de ya da AB'de serbest dolaşımdadır ya da serbest dolaşımda sayılır.^{2 3}

¹ **Önemli Not:** Bu makalenin telif hakları yazarı ile Mazar Denge'ye (Denge İstanbul Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.'ye) aittir. Bu makaledeki görüşlerden, değerlendirmelerden ve örneklerden yararlanılan hallerde eserlerde bu makaleye gönderme yapılması söz konusu haklara, bu makalenin dayanağı bilgi birikimine ve emeğe saygının gereğidir.

² 06/03/1995 tarihli ve 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı (OKK).

³ GK m. 3/birinci fıkra, bent 6-a.

- tamamıyla Türkiye Gümrük Bölgesi'nde (TGB'de) ya da AB Gümrük Bölgesi'nde (AGB'de) elde edilen ve bünyesinde TGB ya da ABG dışındaki ülke veya topraklardan ithal edilen girdileri bulundurmeyen mallar.
- TGB ya da ABG dışındaki ülke veya topraklardan serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak ithal edilen mallar.⁴
- TGB'de ya da ABG'de yukarıda belirtilen eşyadan ayrı ayrı veya birlikte elde edilen veya üretilen mallar.

Örnek: ABD'den Portekiz'e ithal işlemleri tamamlanarak ve gerekli gümrük vergisi ile gümrük vergisine eş etkili vergileri tahsil edilerek ithal edilmiş bir arazi taşıtı Yunanistan'da (dolayısıyla AB'de) serbest dolaşımda olan maldır. ABD çıkışlı olması ve AB menşei taşıyamaması söz konusu taşıtın AB'de serbest dolaşımda olmasına etki etmemektedir.

Örnek: AB'den ve AB dışında kalan çeşitli ülkelere TGB'ye ithal edilmiş, bütün ithalat işlemleri tamamlanmış, gerekli gümrük vergisi ve gümrük vergisine eş etkili vergileri ödenmiş girdilerin/malların kısmen ya da tamamen kullanılmasıyla üretilen mallar Bulgaristan'a ihraç edilmiştir. İhraç konusu mala ait KDV hesaplanan KDV'nin yetersiz olması dolayısıyla, indirilememiş ve iade olarak alınmıştır.

Örneğin Çözümü: İadesi alınan vergi KDV'dir. KDV gümrük vergisi ya da gümrük vergisine eş etkili vergi değildir. Dolayısıyla, KDV'nin iade olarak alınması, ihracı yapılan malın serbest dolaşım statüsüne etki etmez. Mal Türkiye'de serbest dolaşımdadır.

Örnek: Güney Afrika'dan Yunanistan'a, belli özellikleri haiz otomobil ithalatı yapılmıştır. İthalat sırasında, ithalata ilişkin bütün işlemler tamamlanmış ve gerekli gümrük vergileri ve gümrük vergilerine eş etkili vergiler tahsil edilmiştir.

Yunanistan (AB) Güney Afrika menşeli söz konusu otomobillerin ithalatı sırasında, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi çerçevesinde indirimli gümrük vergisi oranı uygulamıştır. Söz konusu oran Türkiye ile AB'nin üçüncü ülkelere karşı uyguladığı Ortak Gümrük Tarifesi'nin (OGT'nin) altındadır.

Örneğin Çözümü: Güney Afrika'dan Yunanistan'a (AB'ye) ithalat, gerekli gümrük vergisi ve gümrük vergisine eş etkili vergiler tahsil edilerek yapıldığından ithalatın konusunu oluşturan otomobiller Yunanistan'da (AB'de) serbest dolaşımdadır.

Örnek: Dahilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında TGB'ye ithal edilen üçüncü ülke çıkışlı girdiler kullanılmak suretiyle üretilen bir sanayi malı AB'ye ihraç edilecektir. İhracatçı, malın serbest dolaşımda olup olmadığını merak etmektedir.

Örneğin Çözümü: İhracata konu olan sanayi malı Türkiye'de serbest dolaşımda bulunan bir mal değildir. Söz konusu malın serbest dolaşımda sayılması,

⁴ GK m. 3/birinci fıkra, bent 6-a'da yer alan "serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak ithal edilen eşya" şeklindeki ifadenin hatalı olduğu ve "ithal edilen ve serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulan eşya" olarak düzeltilmesinin uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

ancak, bu malın bünyesindeki üçüncü ülke çıkışlı malların ithalat sırasında alınmayan gümrük vergisinin alınmasına bağlıdır.

2.2.A.TR Dolaşım Belgesi

A.TR Dolaşım Belgesi, Türkiye ile AB arasındaki sanayi malları ticaretinde kullanılmaktadır. Söz konusu belge, söz konusu ticarete konu olan malların Türkiye’de ya da AB’de serbest dolaşımında olduğunu gösterir. Söz konusu belge eşliğinde Gümrük Birliği’nin tarafı olan herhangi bir ülkeye ithal edilen mala % 0 gümrük vergisi uygulanır.

Söz konusu belgeyi, Türkiye ya da AB ülkelerinin yetkili makamları (gümrük idaresi ya da gümrük idaresinin yetki verdiği kurum ve kuruluşlar) düzenlemektedir.

Türkiye’de ya da AB’de serbest dolaşımında olan mal için A.TR Dolaşım Belgesi düzenlenebilmesi, malın bir taraftan diğer tarafa doğrudan sevk edilmesi koşuluna bağlıdır.

Örnek: Vietnam’dan Romanya’ya ithal edilen bir mal, Romanya’dan da Türkiye’ye ithal edilmiştir. Söz konusu mal, Romanya’da antrepo rejimine tabi tutulmuş, serbest dolaşıma girmemiştir.

Örneğin Çözümü: Türkiye’ye ithal edilen söz konusu mal, Romanya’da serbest dolaşımında bulunan bir mal değildir; dolayısıyla, söz konusu mal için Romanya yetkili makamlarının A.TR Dolaşım Belgesi düzenlemesi Gümrük Birliği kurallarına uygun değildir.

Örnek: Singapur’dan Bulgaristan’a ithal işlemleri tamamlanarak ve gerekli gümrük vergisi ve gümrük vergisine eş etkili diğer vergiler ödenerek ithal edilen bir mal, Bulgaristan’dan da Türkiye’ye ithal edilmiştir. Mal doğrudan Bulgaristan’dan Türkiye’ye sevk edilmiştir.

Örneğin Çözümü: Türkiye’ye ithal edilen söz konusu mal, Romanya’da serbest dolaşımında bulunan bir maldır ve doğrudan Bulgaristan’dan Türkiye’ye sevk edilmiştir. Dolayısıyla, söz konusu mal için Bulgaristan yetkili makamlarının A.TR Dolaşım Belgesi düzenlemesi Gümrük Birliği kurallarına tamamen uygundur.

Örnek: Rusya’daki bir ithalatçı AB üyesi Litvanya’dan satın aldığı ve Litvanya’da serbest dolaşımında bulunan bir malı Türkiye’deki bir ithalatçıya satmıştır. Mal Rusya’ya hiç götürülmeksizin, Litvanya’dan doğrudan Türkiye’ye sevk edilmiştir. Malın faturası, Litvanya’daki satıcıdan Rusya’daki alıcıya, Rusya’daki satıcıdan da Türkiye’deki alıcıya düzenlenmiştir.

Örneğin Çözümü: Mal Litvanya yetkili makamlarınca A.TR Dolaşım Belgesi’ne bağlanarak Türkiye’ye sevk edilebilecektir. Malın ithalatında Türkiye’de % 0 oranında gümrük vergisi uygulanabilecektir.

2.3.Ortak Gümrük Tarifesi

Gümrük Birliği çerçevesinde Türkiye ile AB üçüncü ülkelerden yapılan ithalata karşı aynı gümrük tarifesini (ortak gümrük tarifesini) uygulamaktadır. Dolayısıyla, üçüncü ülke çıkışlı herhangi bir malın Türkiye’ye ithalatında uygulanan gümrük vergisi oranıyla aynı malın AB’ye ithalatında uygulanan gümrük vergisi oranı arasında hiçbir fark bulunmamaktadır.

Türkiye ile AB'nin üçüncü ülke çıkışı mallara aynı (ortak) gümrük tarifesi uygulaması, ticaret sapmasına (Türkiye'ye üçüncü ülkelerden ithal edilecek malın AB üzerinden ithal edilmesi ya da tersi) da engel olmaktadır.

2.3.1.Ortak Gümrük Tarifesinden Sapan Uygulamalar

2.3.1.1.AB'nin STA Yaptığı Türkiye'nin Yapmadığı Ülkelerden Yapılan İthalat

AB belli ülkelerle Serbest Ticaret Anlaşması (STA) yapmış ve yürürlüğe koymuştur. AB'nin STA anlaşması imzalayıp yürürlüğe koyduğu ülkeyle Türkiye STA yapmamış olabilir. Bu durumda, AB'nin STA kapsamında taviz (indirimli gümrük vergisi oranı) uygulaması nedeniyle, bazı mallardaki AB gümrük vergisi oranı OGT'nin altına düşer. Bu durum, ticaret sapmasına neden olur. Yani, Türkiye'ye, Türkiye'nin STA yapmamış olduğu bir ülkeden yapılacak bir ithalat, AB'nin (o ülkeyle olan STA'sı kapsamında tavizli ve) OGT altında bir gümrük vergisi uygulaması nedeniyle, Türkiye'ye AB üzerinden A.TR Dolaşım Belgesi eşliğinde yapılmaya başlar. Türkiye'ye ithalatın AB üzerinden yapılması yapaydır ve vergi tasarrufu sağlamaya dönüktür. Bunun temel sonucu, Türkiye'nin vergi yönünden kayba uğramasıdır. Ticaret sapmasının ve bunun sonucunda Türkiye'nin uğradığı vergi kaybının önüne geçmenin yolu, Türkiye'nin ithalatta ilave bir mali mükellefiyeti yürürlüğe koymasındadır. Böyle bir mükellefiyetin uygulamaya konulmasının, Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği'nin uygun şekilde çalışmasına/işlemesine aykırı bir yönü de yoktur.

Yukarıda belirtilen hususlar Türkiye'nin STA yapmış olduğu, ancak AB'nin STA yapmamış ülkelerden Türkiye'ye ithal edilen ve A.TR Dolaşım Belgesiyle AB'ye ihraç edilen mallarda (ancak bu kez AB bakımından) da geçerlidir.

2.3.1.2.AB'nin STA Yaptığı Ülkeyle Türkiye'nin de STA Yapmış Olması

AB'nin STA yapmış olduğu bir ülkeyle Türkiye'nin de STA yapmış olması, ticaret sapmasının önlenmesinin garantisini oluşturmamaktadır. Çünkü, STA'lar, anlaşmanın tarafı olan ülkeler arasında karşılıklı ekonomik çıkarı esas almaktadır. Bu bağlamda, Türkiye ve AB, aynı ülkeyle ayrı ayrı STA yapmış olsalar da, Türkiye'nin ve AB'nin söz konusu ülkeye taviz tanıdığı mallar farklılaşacaktır.⁵ Aynı şekilde, STA imzalanan ülkenin, taviz tanıdığı mallar da Türkiye ve AB bakımından farklılaşacaktır ve farklılaşmak durumundadır. Çünkü, Türkiye'nin ve AB'nin ürettiği, üretim için ihtiyaç duyduğu, uluslararası ticarete üstünlüğü ya da zayıflığı bulunan mallar birbirinden farklıdır. Bu bağlamda, hiçbir ülke, kendisinin yeterli miktarda ürettiği bir mal için salt STA imzaladığı için, STA'nın diğer tarafına taviz vermek istemez.⁶

2.3.1.3.GTS Uygulamaları

Gelişmiş ülkeler En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ'lere) ve Gelişme Yolundaki Ülkelere (GYÜ'lere) Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında tek taraflı olarak

⁵ Gerçek durum esas alınarak bunun nasıl tezahür ettiği araştırılmamıştır. Türkiye, AB'nin tercihli rejimini benimseme yükümlülüğü altındadır. Bu yükümlülük, AB'nin STA imzaladığı ülkelerle Türkiye'nin de, STA yaparak AB'nin tanıdığı tavizleri aynen bu ülkelere tanımak yönünde tezahür etmişse ortada ciddi bir sorun var demektir. Konunun akademisyenlerce araştırılmasının bilimsel ve toplumsal sorumluluk olduğu mütalaa edilmektedir. Konuyu, bu alanda doktora yapanlar için ciddi bir araştırma ve inceleme konusu olarak önermek isterim.

⁶ Önceki dipnotta belirtilenler bu noktada da geçerlidir.

taviz uygulamaktadır. GTS'yi AB de, Türkiye de uygulamaktadır. Ancak, Türkiye'nin ve AB'nin GTS uygulamaları arasında fark olabilmektedir. Örneğin bazı GTS ülkeleri menşeli bazı mallara uyguladığı tavizler dolayısıyla AB'nin gümrük vergisi oranları Türkiye'nin uyguladığı gümrük vergisi oranlarının altında kalabilmektedir. Bunun sonucunda, belli ülkelerden belli malların ithalatı doğrudan Türkiye'ye yapılmak yerine; AB üzerinden A.TR Dolaşım Belgesi eşliğinde vergi avantajından yararlanılmak suretiyle yapıma yoluna gidilmektedir. Devlet açısından vergi kaybına sebebiyet veren bu durumları gidermek için Bakanlar Kurulu'nca 2976 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun'a dayanılarak ek mali yükümlükler konulmaktadır (Buna ilişkin bir örneğe aşağıda değinilecektir.

3.İlave Toplu Konut Fonu

2017/10236 sayılı BKK⁷ ⁸ ile, bazı ürünlerin ithalatına “*ek mali yükümlülük*” olarak “İlave Toplu Fonu” konulmuştur.

İlave Toplu Konut Fonu'nun amacı, BKK'da, “*AB'nin ve Türkiye'nin diğer ülkelerle imzaladığı serbest ticaret anlaşmalarının anlaşma hükümlerinde, ülkeler ve eşya açısından farklılık arz etmesi sonucunda Türkiye aleyhine ortaya çıkan tarife farklılığının giderilmesini sağlamak*” olarak belirlenmiştir.⁹

Güney Afrika, AB'nin STA yaptığı ülkelerdendir. Bu anlaşma kapsamında AB Güney Afrika'dan ithal ettiği belli mallara taviz (indirimli gümrük vergisi) uygulamaktadır. Bu taviz AB gümrük vergisini, OGT'nin altına düşürmektedir. OGT'nin altındaki vergi oranıyla ithal edilerek AB'de serbest dolaşıma sokulan malların A.TR Dolaşım Belgesiyle Türkiye'ye ithalatı, OGT ile AB'nin tavizli gümrük vergisi arasındaki fark kadar vergi avantajı yaratmaktadır. Bu da, Türkiye'ye doğrudan Güney Afrika'dan ithal edilebilecek malların, AB üzerinden ithal edilmesine (ticaret sapmasına) yol açmaktadır. Bunun sonucu, T.C. Bütçesi'ne gitmesi gereken bir kısım gümrük vergisinin AB Bütçesi'ne gitmesi ve Türkiye'nin vergi hasılatı yönünden kayba uğramasıdır. Türkiye, koyduğu İlave Toplu Konut Fonu ile bu kaybı gidermektedir.

Bu kaybı gidermeye yönelik önlemin (İlave Toplu Konut Fonu'nun) mevcut önlemler ve düzenlemeler çerçevesinde ithalatçının maliyetlerini artıracak bir yönü bulunmamaktadır. Söz konusu önlem, bu önlem olmadığında, ithalatçının AB üzerinden A.TR Dolaşım Belgesi eşliğinde ithalat yapmak suretiyle sağlayacağı vergi avantajının giderilmesine yöneliktir. Bu önlem sayesinde T.C. Bütçesi'nin sağlayacağı gümrük vergisi hasılatının ise, ithalatçının sağlayacağı vergi avantajının çok daha ötesinde olacağı mütalaa edilmektedir.

Buna göre, izleyen tabloda belirtilen Güney Afrika menşeli olan ve A.TR Dolaşım Belgesi eşliğinde Türkiye'ye gelen mallardan İlave Toplu Konut Fonu alınır.¹⁰

⁷ 01/05/2017 tarihli olan BKK'nın tam adı “*Bazı Ürünlerin İthalatında Ek Mali Yükümlülük Olarak İlave Toplu Konut Fonu Tahsili Hakkında Karar*” dır (RG: 01/06/2017-30083). Söz konusu BKK, 20/12/1995 tarihli ve 95/7606 sayılı BKK'ya (İthalat Rejim Kararı'na ek karar olarak çıkarılmıştır.

⁸ Söz konusu karar, aynı kararın +/1'inci maddesi uyarınca, 01/07/2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

⁹ 01/05/2017 tarihli ve 2017/10236 sayılı BKK m. 1/1.

¹⁰ 01/05/2017 tarihli ve 2017/10236 sayılı BKK m. 2.

G.T.İ.P.	MADDE İSMİ	TOPLU KONUT FONU(CİF BEDELİNİN YÜZDESİ)
8703.23.19.11.00	Silindir hacmi 1500 cm ³ ü geçen fakat 1600 cm ³ ü geçmeyenler	10
8703.32.19.11.00	Silindir hacmi 1500 cm ³ ü geçen fakat 1600 cm ³ ü geçmeyenler	10

Örnek: Güney Afrika'dan Bulgaristan'a OGT uygulanarak ithal edilen, Güney Afrika menşeli olan ve 1600 cm³ silindir hacimli ve 8703.23.19.11.00 GTİP'li bir otomobil, daha sonra, A.TR Dolaşım Belgesi eşliğinde Türkiye'ye ihraç edilmiştir. Söz konusu otomobil Türkiye'de serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulmuştur. Bulgaristan'dan Türkiye'ye ithal edilen mal, CIP (Carriage and Insurance Paid to) Kapıkule teslim şekline göre satılmıştır. Malın fatura bedeli CIP 50.000 TL'dir.

Örneğin Çözümü: Söz konusu otomobilin serbest dolaşıma girişi sırasında % 0 oranında gümrük vergisi ve CIP (CIF) bedeli üzerinden % 10 oranında ve 5.000 TL İlave Toplu Konut Fonu alınacaktır. Ödenecek KDV ve ÖTV ise izleyen tabloda gösterilmektedir:

	ÖTV	KDV
Matrah (TL)	55.000	82.500
Oran	% 50	% 18
Vergi Tutarı (TL)	27.500	14.850

4.Ek Mali Yükümlülük Olarak Telafi Edici Vergi

Bazı ülkeler menşeli eşyanın AB ülkeleri üzerinden A.TR Dolaşım Belgesi eşliğinde ithalatı sonucunda ülkemiz aleyhine tarife farklılığı ortaya çıkmıştır. Bu tarife farklılığını gidermek için 11/09/2017 tarihli ve 2017/10926 sayılı BKK ile bazı ülkeler menşeli eşyaya ek mali yükümlülük konulmuştur.

Ek mali yükümlülük, Türkiye'nin Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) çerçevesinde tek taraflı taviz uyguladığı Gelişme Yolundaki Ülkeler (GYÜ) ve En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) kategorisinde yer alan aşağıda belirtilen ülkeler menşeli bazı mallara yöneliktir:

Kategorisi	
GYÜ	Endonezya
	Hindistan
	Pakistan
	Sri Lanka
	Vietnam
EAGÜ	Bangladeş
	Kamboçya

Bu çerçevede, söz konusu ülkeler menşeli bazı malların (İthalat Rejim Kararı'nın eki II sayılı listedeki bazı malların) A.TR Dolaşım Belgesi eşliğinde Türkiye'ye

ithalatında ek mali yükümlülük olarak telafi edici vergi uygulanacaktır. beş, iki ülke menşeli olan ve A.TR Dolaşım Belgesi eşliğinde ülkemize ithal edilen bazı mallara yöneliktir. Bu mallar Ek mali yükümlülüğün yönelik olduğu ülkeler izleyen tabloda gösterilmiştir:

BKK'da, ek mali yükümlülük uygulaması yönünden ülkeler üç gruba ayrılmıştır. Bu üç gruba göre ek mali yükümlük hesaplaması, BKK kapsamına alınan mallar bakımından izleyen tabloda belirtildiği gibi olacaktır:

Kategorisi	Grubu	Ülke	Ek Mali Yükümlülük Hesabı
GYÜ ¹¹	1'inci Grup Ülkeler	Pakistan	DÜ Gümrük Vergisi-ÖTDÜ Gümrük Vergisi
	2'nci Grup Ülkeler	Endonezya	DÜ Gümrük Vergisi-GYÜ Gümrük Vergisi
		Hindistan	
		Sri Lanka	
		Vietnam	
EAGÜ ¹²	3'üncü Grup Ülkeler	Bangladeş	DÜ Gümrük Vergisi-EAGÜ Gümrük Vergisi

5.Sonuç

Bu makalede, Türkiye ile AB arasında kurulan Gümrük Birliği uygulamaları ile tarife kayıplarını gidermek için Bakanlar Kurulunca konulan ek mali yükümlülüklerden ikisine ilişkin anlatımlara yer verilmiştir.

Konulan ek mali, yükümlülükler, bazen, ithalatçının, dolayısıyla Türkiye'deki tüketicinin maliyetlerini artıran cinsten yeni bir mali yük olarak algılanabilmekteyse de bu algılama yerinde değildir.

¹¹ GYÜ'ler, İRK'nin 3/A numaralı ekinde listelenmiştir. 2017/10725 sayılı BKK ile yapılan değişiklikten sonra, ÖTDÜ ülkelerini oluşturan dört ülkenin (Bolivya, Moğolistan, Paraguay ve Cape Verde) GYÜ'ler arasına dahil edilmesinden sonra, ÖTDÜ ülkesi kalmamıştır.

¹² EAGÜ'ler, İRK'nin 3/B numaralı ekinde listelenmiştir. 2017/10725 sayılı BKK ile yapılan değişiklikten önce, İRK'in 3/C numaralı ekinde yer alan ülkeler, değişiklikten sonra 3/B numaralı listeye alınmıştır. Önceki 3/B listesi (ÖTDÜ'leri içeren liste) ise kaldırılmıştır.